

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРА

КОРНЕЄВ М. В.

УДК 336

Корнеєв М. В. Фактори впливу на ефективність розвитку фінансового сектора

У статті визначено підходи до класифікації факторів впливу на діяльність суб'єктів фінансового сектора. Систематизовано фактори впливу на діяльність суб'єктів фінансового сектора за визначеними підходами. Розглянуто особливості прояву цих факторів на діяльність суб'єктів фінансового сектора та їх взаємозв'язок. Досліджено вплив політики реалізації фінансових продуктів високої та низької якості на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора. Визначено вплив на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора інвестиційного та фінансового менеджменту. Обґрунтовано роль фундаментального показника ефективності діяльності суб'єктів фінансового сектора. Сформовано систему вимог до забезпечення фінансової стійкості суб'єктів фінансового сектора в умовах відносної економічної нестабільності. Запропоновано тактичні та стратегічні напрями підвищення ефективності діяльності вітчизняних суб'єктів фінансового сектора в сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: діяльність, фінансова сфера, суб'єкт, фінансовий сектор, фінансовий ринок, фінансовий продукт, фактор, ефективність

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 14.

Корнеєв Максим Валерійович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара (вул. Наукова, 13, Дніпропетровськ, 49050, Україна)

E-mail: maxkorneev@ua.fm

УДК 336

UDC 336

Корнеєв М. В. Факторы влияния на эффективность развития фінансового сектора

В статье определены подходы к классификации факторов влияния на деятельность субъектов фінансового сектора. Систематизированы факторы влияния на деятельность субъектов фінансового сектора согласно определенным подходам. Рассмотрены особенности проявления этих факторов на деятельность субъектов фінансового сектора и их взаимосвязь. Исследовано влияние политики реализации фінансовых продуктов высокого и низкого качества на эффективность деятельности субъектов фінансового сектора. Определено влияние на эффективность деятельности субъектов фінансового сектора инвестиционного и фінансового менеджмента. Обоснована роль фундаментального показателя эффективности деятельности субъектов фінансового сектора. Сформирована система требований к обеспечению фінансовой устойчивости субъектов фінансового сектора в условиях относительной экономической нестабильности. Предложены тактические и стратегические направления повышения эффективности деятельности отечественных субъектов фінансового сектора в современных условиях хозяйствования.

Ключевые слова: деятельность, фінансовая сфера, субъект, фінансовый сектор, фінансовый рынок, фінансовый продукт, фактор, эффективность

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Библ.:** 14.

Корнеєв Максим Валериевич – кандидат экономических наук, доцент, доцент, кафедра фінансов, Днепропетровский национальный университет им. О. Гончара (ул. Научная, 13, Днепропетровск, 49050, Украина)

E-mail: maxkorneev@ua.fm

Kornyeyev M. V. Factors of Influence upon Efficiency of Development of the Financial Sector

The article identifies approaches to classification of factors of influence upon activity of subjects of the financial sector. It systemises factors of influence upon activity of subjects of the financial sector pursuant to certain approaches. It considers specific features of manifestation of these factors upon activity of subjects of the financial sector and their interconnection. It studies influence of the policy of realisation of financial products of high and low quality upon efficiency of activity of subjects of the financial sector. It identifies influence of the investment and financial management upon efficiency of activity of subjects of the financial sector. It justifies the role of the fundamental indicator of efficiency of activity of subjects of the financial sector. It forms a system of requirements to ensuring financial stability of subjects of the financial sector under conditions of relative economic instability. It offers tactical and strategic directions of increase of efficiency of activity of domestic subjects of the financial sector under modern economic conditions.

Key words: activity, financial sphere, subject, financial sector, financial market, financial product, factor, efficiency

Pic.: 3. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 14.

Kornyeyev Maxym V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Finance, Dnipropetrovsk National University named after O. Gonchar (vul. Naukova, 13, Dnipropetrovsk, 49050, Ukraine)

E-mail: maxkorneev@ua.fm

Стан розвитку окремих сегментів фінансового сектора обумовлює розвиток фінансової системи країни в цілому. Розвинені держави в сучасних умовах стикаються з проблемою внутрішньої недостатності капіталу, що виступає передумовою подальшого розвитку їх фінансових систем.

Ефективна діяльність суб'єктів фінансового сектора, займаючи особливе місце в системі господарювання, виступає одним з елементів розвитку економіки будь-якої країни, забезпечуючи її стабільність, платоспроможність та відносну безперервність господарської діяльності її суб'єктів. За допомогою такої діяльності може бути забезпечена потреба в надійному захисті від багатьох ризиків існуючих в конкретний момент суспільного розвитку. У процесі діяльності суб'єктів фінансового сектора створюються відповідні фонди, які з плином часу перетворюються

в інвестиційний капітал, стимулюється науково-технічний прогрес, забезпечується соціальний захист окремих суб'єктів економічної системи, знижується суспільна соціальна напруженість у суспільстві.

Недостатня ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора виступає стримуючим фактором її впливу на економіку держав. Для задоволення економічних інтересів учасників фінансової системи необхідною є не тільки фінансова стійкість чи надійність суб'єктів фінансового сектора на ринку, але й, безумовно, ефективна та прибуткова їх діяльність. Стратегічна важливість діяльності суб'єктів фінансового сектора для держави обумовлює визначення, систематизацію системи факторів, які впливають на її ефективність, з метою подальшого стимулювання економічного розвитку.

Серед наукових праць, в яких досліджувалася діяльність суб'єктів фінансового сектора та фактори впливу на неї, слід відзначити роботи таких вчених, як: Г. Азаренкова [1], Н. Балук [2], Д. Бланд [3], Н. Добош [4], А. Зубець [5], М. Крейдич [6], В. Лісвал [7], Г. Пурій [11], І. Рекуненко [12], І. Шкільник [13] тощо.

Проте в більшості праць лише розглядається вплив на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора по окремих групах факторів, що зумовляє необхідність комплексного підходу до такого дослідження.

Мета даної статті полягає в ідентифікації та комплексному дослідженні факторів впливу на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора в сучасних умовах економічного розвитку, розробці тактичних і стратегічних напрямів підвищення ефективності такої діяльності.

Діяльність суб'єктів фінансового сектора передбачає залучення відповідного капіталу з метою покриття збитків окремих суб'єктів економіки, створює передумови для вивільнення коштів і більш ефективного їх подальшого використання, знижує невизначеність при фінансовому плануванні діяльності суб'єктів підприємництва, скорочує витрати на управління ризиками економічної діяльності.

Існує ряд підходів до класифікації факторів впливу на діяльність суб'єктів фінансового сектора. Так, за одним з підходів фактори впливу поділяються на економічні, політичні та історичні (рис. 1).

Згідно з іншим підходом щодо класифікації факторів впливу на діяльність суб'єктів фінансового сектора виділяють зовнішні та внутрішні фактори (табл. 1).

Фактори внутрішнього середовища знаходяться під постійним впливом факторів зовнішнього середовища, яке динамічно змінюється, впливає на якість системи реалізації фінансових продуктів, на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора в цілому. Вплив реалізації фінансових продуктів високої та низької якості на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора представлено на рис. 2.

Діяльність у сфері виявлення, аналізу факторів впливу на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора необхідно проводити з урахуванням конкретних складових як внутрішнього, так і зовнішнього середовища.

Суб'єкт фінансового сектора – той, пропонує на ринку фінансові продукти високої (низької) якості, забезпечує високий (низький) ступінь лояльності клієнтів, високий (низький) рівень доходності, високі (низькі) фінансові результати діяльності, можливість зниження (підвищення) цін на фінансові продукти [2; 5].

Забезпечення високої якості фінансових продуктів пов'язане з організацією їх продажів і сприяє підвищенню ефективності діяльності суб'єктів фінансового сектора в цілому.

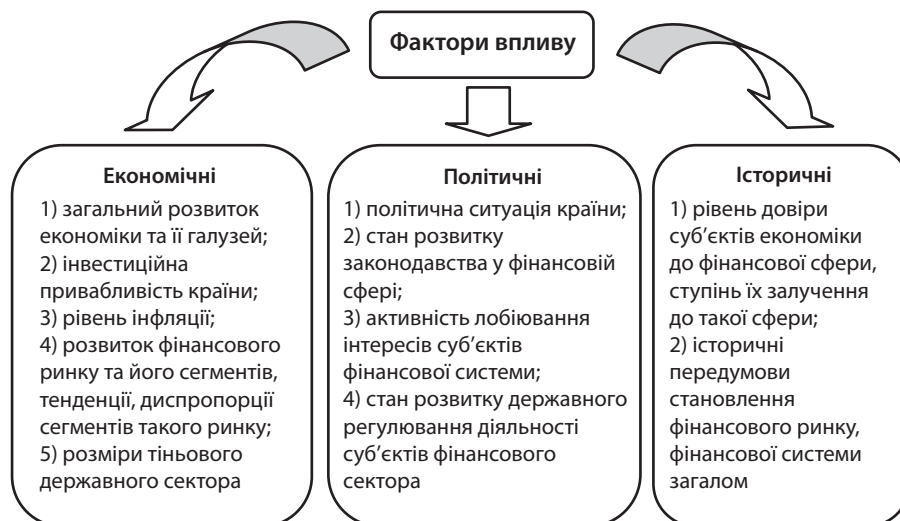

Рис. 1. Фактори впливу на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора

Наприклад, розвиток галузей промисловості призводить до зростання окремих видів фінансових послуг, що пов'язані з підприємництвом; інвестиційна привабливість впливає на процес залучення інвестицій окремими суб'єктами фінансового сектора; розвиток тіньового ринку призводить до зростання відповідних схем відмивання грошей за участю суб'єктів фінансової системи, що обумовлює недовіру суб'єктів економічної діяльності до неї. Політична нестабільність впливає на розвиток економіки, а отже й фінансової сфери. Незадовільний стан законодавства у фінансовій сфері ускладнює механізми функціонування фінансової системи, виважену державну політику у фінансовій сфері, державний нагляд і контроль, створює ряд обмежень щодо розміщення резервів тощо. Історичні фактори формують довіру, загальне відношення економічних суб'єктів до фінансової системи [2].

Розглянемо вплив на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора інвестиційного та фінансового менеджменту. *Інвестиційний менеджмент* сприяє підвищенню ефективності діяльності суб'єктів фінансового сектора шляхом: забезпечення достатньої інвестиційної підтримки темпів розвитку діяльності; оптимізації співвідношень між прибутковістю та ризикованістю інвестиційної діяльності, між ліквідністю та прибутковістю інвестиційного портфеля; забезпечення достатнього обсягу формування інвестиційних ресурсів відповідно до потреб діяльності суб'єктів фінансового сектора; забезпечення узгодженості інвестиційних рішень з державними вимогами щодо розміщення резервів тощо [6; 9; 11]. На діяльність суб'єктів фінансового сектора впливає *фінансовий менеджмент*, який сприяє підвищенню її ефективності шляхом: забезпечення достатнього обсягу капіталу суб'єктів для формування необхідних

темтів їх розвитку; забезпечення умов формування капіталу суб'єктів; створення умов для максимізації дохідності використання капіталу при відповідному рівні фінансового ризику; мінімізації ризиків формування (втрати) капіталу внаслідок діяльності суб'єктів; створенню умов для інфляційного захисту капіталу тощо [8; 14].

Важливим аспектом забезпечення ефективності діяльності суб'єктів фінансового сектора виступає якість фінансового обслуговування. Також фактором впливу на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора є рівень капіталізації (наприклад, низький рівень капіталізації фінансової системи унеможлиблює її суб'єктів приймати на себе великі ризики, вимагає перерозподілу таких ризиків, як правило, за участю іноземних суб'єктів фінансового сектора).

Додатковими чинниками впливу на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора виступають: недостатня можливість довгострокового розміщення резервів, надмірна кількість суб'єктів фінансового сектора у фінансовій системі, слабкий рівень розвитку систем перерозподілу ризиків між суб'єктами тощо.

Ефективність діяльності досліджуваних суб'єктів визначається насамперед фінансовою стійкістю, стабільністю, платоспроможністю, надійністю та рентабельністю здійснення фінансових операцій. У відповідності цим критеріям зацікавлені суб'єкти фінансового сектора, бо фінансова нестабільність загрожує розвитку їх діяльності. Управління портфелем фінансових послуг (для досягнен-

ня такої його структури, яка б забезпечувала оптимальне співвідношення між безпекою й прибутковістю) є одним із основних чинників забезпечення фінансової надійності суб'єктів фінансового сектора. На платоспроможність таких суб'єктів (здатність у будь-який час виконувати зобов'язання із укладених договорів) впливають зовнішні фактори (інфляція; зміна законодавства; кон'юнктура ринку; природні явища; соціальні потрясіння) та внутрішні фактори (стратегія суб'єктів фінансового сектора і механізм її реалізації; масштаби діяльності суб'єктів та її диверсифікація; ефективність інвестиційної діяльності, структура інвестиційного портфеля) [4; 10; 13].

Законодавчо визначено умови, які забезпечують відповідний рівень платоспроможності суб'єктів фінансового сектора (наявність сплаченого статутного фонду; наявність гарантійного фонду; створення резервів, достатніх для майбутніх виплат; перевищення фактичного запасу платоспроможності суб'єктів над розрахунковим нормативним запасом) [9].

Основним показником ефективності діяльності суб'єктів фінансового сектора є їх рентабельність. Показники рівня рентабельності фінансових операцій не повинні бути занадто високими чи низькими. Наприклад, низькі показники призведуть до зниження можливості самоокупності витрат, при цьому ситуацію можна стабілізувати або змінюю обсягів відповідальності по окремих видах фінансових послуг, або приведенням у відповідність системи цін на такі послуги [7].

Таблиця 1

Внутрішні та зовнішні фактори впливу на діяльність суб'єктів фінансового сектора [1 – 4; 6; 8; 12; 14]

Внутрішні фактори впливу	Зовнішні фактори впливу *
<ul style="list-style-type: none"> – Якісний вибір цільового сегмента; – орієнтація діяльності на клієнта; – вірний розрахунок ціни на фінансову послугу; – стратегія перерозподілу ризиків; – кваліфікованість продажів фінансових послуг; – професіоналізм при оцінці завданих збитків; – можливість своєчасного врегулювання збитків; – адекватний фінансовий менеджмент при формуванні резервів для подальших виплат; – адекватний інвестиційний менеджмент; – кваліфікація кадрового потенціалу суб'єктів; – якісна система контролю параметрів діяльності суб'єкта; – система якісного стратегічного планування діяльності суб'єктів, система організаційних структур; – рівень розроблення каналів продажу фінансових продуктів (роздрібних, мережевих, он-лайн-продажів); – властивості фінансових продуктів; – якість фінансових продуктів 	<ul style="list-style-type: none"> – Рівень життя населення; частка коштів на придбання фінансових продуктів; – фінансова стабільність економіки; – чисельність населення, його віковий склад, рівень зайнятості, пенсійний вік, рівень освіти; – рівень кадрового та наукового забезпечення ринку; – наявність міждержавних домовленостей у фінансовій сфері; – культурний спадок країни у фінансовій сфері; – вплив науково-технічного прогресу на діяльність суб'єктів фінансової системи; – фактори місткості та насиченості ринку; – фактори системи захисту прав споживачів; інформаційна закритість фінансового ринку; – фінансове шахрайство; – ступінь залучення суб'єктів фінансового сектора до вирішення окремих питань фінансової сфери; – рівень фінансової культури населення; – рівень впровадження інформаційних систем і технологій у фінансову сферу; – відсутність (наявність) якісної, доступної звітності суб'єктів фінансового сектора, методів обробки даних; – відсутність (наявність) бази даних збиткових суб'єктів фінансового сектора, недобросовісних суб'єктів економіки; – відсутність (наявність) механізмів ефективною взаємодії складових фінансової системи; – рівень розвитку інфраструктури фінансового ринку; – нерозвиненість фінансового посередництва, професійних оцінювачів фінансових ризиків; – фіктивність значної частки фінансових операцій на ринку; – рівень покриття ризиків; – нерозвиненість довгострокових видів фінансових послуг

* Частина таких факторів наведена на рис. 1.

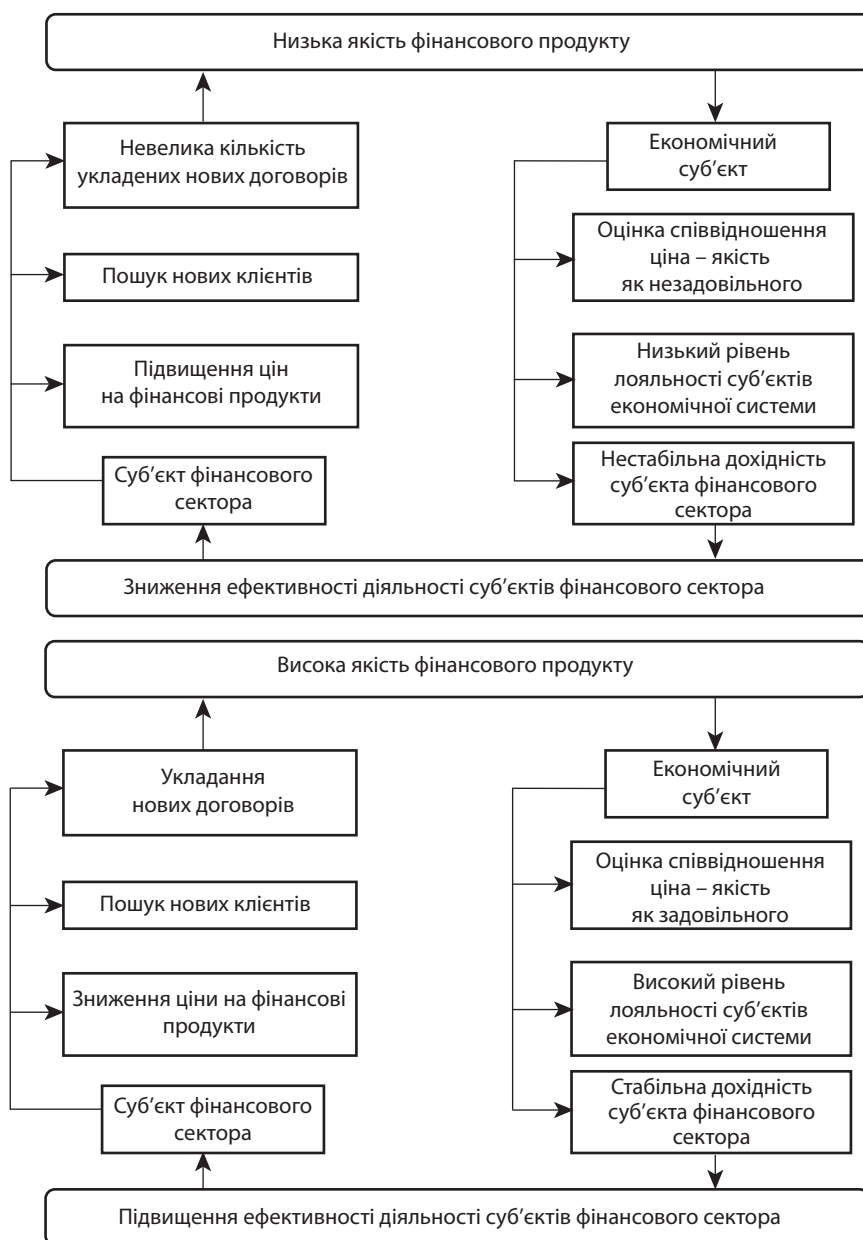

Рис. 2. Вплив політики реалізації фінансових продуктів високої та низької якості на ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора

На рис. 3 зображено загальні вимоги до забезпечення фінансової стійкості суб'єктів фінансового сектора в умовах відносної економічної нестабільності [4; 11; 14].

Для підвищення ефективності діяльності суб'єктів фінансового сектора в сучасних умовах господарювання є необхідним забезпечити: відповідність умов їх діяльності потребам окремих суб'єктів економічної системи, конкурентноспроможність, прийнятну вартість, відповідне оформлення фінансових продуктів, зручність при укладанні договору та якість його підготовки, ділову активність суб'єктів фінансового сектора, зіставлення обсягів їх капіталу, відповідний рівень сплаченого статутного капіталу, показники структури активів, які визначають рівень платоспроможності тощо. Ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора залежить від якісного використання відповідних ресурсів та їх структури. На структуру та ефективність використання цих ресурсів мають вплив перелічені вище зовнішні та внутрішні фактори.

ВИСНОВКИ

На ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора впливає система внутрішніх і зовнішніх факторів (інфляція, стратегічні засади функціонування цих суб'єктів, особливості їх маркетингу та менеджменту, недосконалість законодавчої бази, організаційного забезпечення, рівень капіталізації таких суб'єктів, нерозвиненість системи перерозподілу ризиків, політична нестабільність, недовіра суб'єктів економіки до фінансової системи, рівень кваліфікації кадрів у фінансовій сфері, інформаційна закритість фінансової системи тощо). При забезпеченні ефективної діяльності суб'єктів фінансового сектора стає можливим проведення кількісних і якісних змін для подальшого забезпечення зростання потенціалу фінансової системи в майбутньому. Висока ефективність діяльності суб'єктів фінансового сектора забезпечить їм платоспроможність, рентабельність, здатність виконувати всі свої зобов'язання у повному обсязі перед суб'єктами економічної системи, можливість вчасно

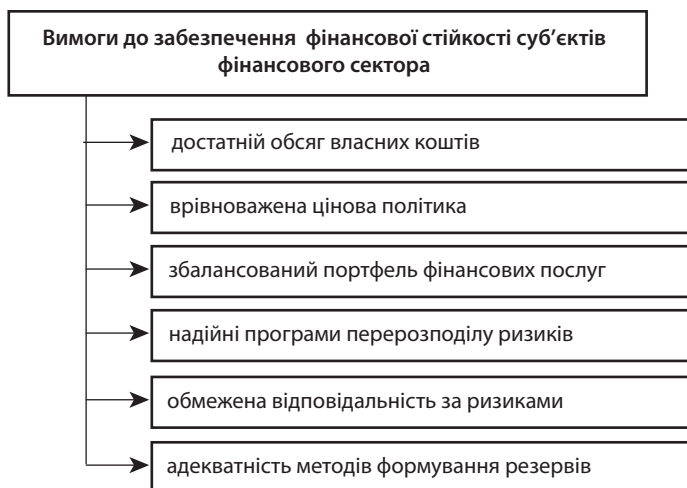

Рис. 3. Вимоги до забезпечення фінансової стійкості суб'єктів фінансового сектора

реагувати на зміну зовнішніх і внутрішніх факторів функціонування економіки. Підвищення ефективності діяльності суб'єктів фінансового сектора можливо за рахунок посилення їх фінансової стійкості, стабільності, платоспроможності та рентабельності, забезпечення ефективного державного регулювання, нагляду у фінансовій сфері, врахування успішного міжнародного досвіду розвитку фінансової сфери; вдосконалення законодавчої бази у фінансовій сфері; створення фонду гарантування виплат; підвищення рівня фінансової культури суб'єктів економічної діяльності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Азаренкова Г. М.** Фінансові потоки в системі економічних відносин : монографія / Г. М. Азаренкова. – Х. : ВД «ІН-ЖЕК», 2006. – 328 с.
2. **Балук Н. Р.** Модель поведінки споживачів страхових послуг за концепцією маркетингу / Н. Р. Балук // Вісник Львівської комерційної академії. – 2009. – № 30. – С. 21 – 29.
3. **Бланд Д.** Страхування: принципи і практика / Д. Бланд. – М. : Финансы та статистика, 2007. – 416 с.
4. **Добош Н. М.** Оцінка фінансової стійкості страховика / Н. М. Добош // Формування ринкової економіки в Україні : науковий збірник. – Львів, 2009. – № 19. – С. 207 – 212.
5. **Зубець А. Н.** Страховий маркетинг : учеб. пособие / А. Н. Зубець. – М. : АНКІЛ, 2008. – 251 с.
6. **Крейдич М. І.** Інвестиційна діяльність страхових компаній / М. І. Крейдич // Фондовий ринок. – 2010. – № 48. – С. 18 – 21.
7. **Лісовал В. П.** Оцінка результатів діяльності страхової компанії / В. П. Лісовал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_2/Lisoval_209.htm – Назва з екрану.
8. **Луняков О. В.** Динамические взаимосвязи основных сегментов финансового рынка Украины / О. В. Луняков // Бизнес Информ. – 2012. – № 9. – С. 256 – 261.
9. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dfp.gov.ua
10. **Петренко М. В.** Теоретичні аспекти формування фінансових рішень у сучасному ринковому середовищі / М. В. Петренко // Бизнес Информ. – 2013. – № 3. – С. 323 – 327.
11. **Пурій Г. М.** Інституційне забезпечення розвитку фінансового ринку України / Г. М. Пурій // Економіка АПК. – 2010. – № 2. – С. 95 – 101.

12. **Рекуненко І. І.** Інфраструктура фінансового ринку: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / І. І. Рекуненко – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. – 411 с.

13. **Школьник І. О.** Фінансовий ринок України: сучасний стан і стратегія розвитку: Монографія / І. О. Школьник. – Суми: ВВП «Мрія» ТОВ, УАБС НБУ, 2008. – 348 с.

14. **Юрченко Л. А.** Фінансовий менеджмент страховщика : учеб. пособие / Л. А. Юрченко. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 199 с.

REFERENCES

Azarenkova, H. M. *Finansovi potoky v systemi ekonomichnykh vidnosyn* [Financial flows in the system of economic relations]. Kharkiv: INZHEK, 2006.

Baluk, N. R. "Model povedinky spozhyvachiv strakhovykh posluh za kontseptsiiieiu marketynhu" [Model behavior of insurance consumers on the concept of marketing]. *Visnyk LKA*, no. 30 (2009): 21-29.

Bland, D. *Strakhuvannia: pryntsypp i praktyka* [Insurance: Principles and Practice]. Moscow: Finansy ta statystyka, 2007.

Dobosh, N. M. "Otsinka finansovoi stiikosti strakhovyyka" [Assessment of financial stability of the insurer]. *Formuvannia rynkovoi ekonomiky v Ukraini*, no. 19 (2009): 207-212.

Kreidych, M. I. "Investytsiina diialnist strakhovykh kompanii" [The investment activities of insurance companies]. *Fondovy ry-nok*, no. 48 (2010): 18-21.

Lisoval, V. P. "Otsinka rezultativ diialnosti strakhovoi kompanii" [Evaluation of the performance of the insurance company]. http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_2/Lisoval_209.htm

Luniakov, O. V. "Dinamicheskie vzaimosvizi osnovnykh segmentov finansovogo rynku Ukrainy" [Dynamic relationship major segments of the financial market of Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 9 (2012): 256-261.

Ofitsiyni sait Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh Ukrainy. www.dfp.gov.ua

Petrenko, M. V. "Teoretychni aspekty formuvannia finansovykh rishen u suchasnomu rynkovomu seredovyshchi" [Theoretical aspects of financial decisions in today's market environment]. *Biznes Inform*, no. 3 (2013): 323-327.

Purii, H. M. "Instytutsiine zabezpechennia rozvytku finansovoho rynku Ukrainy" [Institutional support for the development of the financial market of Ukraine]. *Ekonomika APK*, no. 2 (2010): 95-101.

Rekunenko, I. I. *Infrastruktura finansovoho rynku: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku* [Financial market infrastructure: current state and prospects]. Sumy: UABS NBU, 2013.

Shkolnyk, I. O. *Finansoviy rynek Ukrainy: suchasnyi stan i stratehiia rozvytku* [The financial market of Ukraine: current state and development strategy]. Sumy: Mriia TOV; UABS NBU, 2008.

Yurchenko, L. A. *Finansovyy menedzhment strakhovshchika* [Financial management of the insurer]. Moscow: YUNITI-DANA, 2009.

Zubets, A. N. *Strakhovoy marketing* [Insurance marketing]. Moscow: ANKIL, 2008.